

DE GRAAFSCHAP-BODE.

DERDE BLAD.

No. 44 Vrijdag 29 Februari 1924.

Aardolie in Corle bij Winterswijk.

„Zaterdagmiddag, 23 Febr. j.l., is uit het boorgat van den boortoren „Rijksopsporing van delfstoffen" te Corle bij Winterswijk een stroom, groen gekleurde, lichte, ruwe aardolie gevloeid. In ongeveer een kwartier tijds werd 60 liter gewonnen. Het gat werd weer gesloten, doch gistermiddag weer geopend. Toen is 150 liter gewonnen.

De directeur van den geologischen dienst, dr. P. Tesch, confereert met den minister. Het boorgat blijft gesloten in afwachting van diens beslissing.

Het vinden van aardolie op Nederlandsch grondgebied is thans een feit geworden.

Dit opzienbarende bericht las men j.l. Dinsdag in de ochtendbladen. Met welk een belangstelling zullen nadere gegevens worden afgewacht!

Hoe vele eeuwen heeft daar een stukje grond vergeten in den Achterhoek gelegen! Wie ter wereld had ooit den naam Corle gehoord of gelezen?

En thans ligt die naam op veler lippen, wordt hij door invloedrijke en hooggeplaatste personen uitgesproken, door de eersten in den lande.

Een eenzame, stille landstreek is dat Corle. De boerderijen liggen er verspreid om de esschen met koren en aardappelakkers. Weilanden en kampen zijn met kreupelhout omzoomd. Boomgroepen teekenen zich hier en ginds bevallig af op den horizon. De lage, drassige broek- en goorgronden staan 's winters vaak blank, want de beide beekjes, die er, o zoo langzaam! doorheen slenteren, kunnen dan al dat water niet gauw genoeg kwijt worden. Op de hoogere gedeelten vindt men nog hei en dennen. Voorts ligt het Korenburgerveen gedeeltelijk in Corle.

O Corle, wat zal er van je worden?

Hoog boven de groene roggevelen tierelen de leeuwewiken. In 't goor bloeien de gagel en de wilg en de dotterbloemen. De grutto's wieken er rond met snelle vleugelslagen en de kieften verrichten spelend aller-kunstigste vliegtogen. De korhoenders hebben in den vroegen ochtend gebalderd, en de fazanthanen kraaiden, en de wulpen maakten droevig melodieuze geluiden. Het veen wemelt van vogelleven, van zingende karrekietjes en blauwborstjes en paapjes, van eenden en snippen en waterkippes en sternstjes. De reiger vliegt er statig in rechte lijn over de poelen en de kuikendief zweeft in kringen rond. — Jaren, eeuwen is het zoo geweest. Een stille, eenzame landstreek. Een enkele natuuronderzoeker dwaalde wel eens af naar de bosschen en veentjes en broekgronden en vond er een waar eldorado met zeldzame planten, vogels en insecten.

Ja, langzamerhand grosiede er belangstelling voor Winterswijk en zijn omgeving. Langzamerhand werd men gewaar, dat hier een hoogst merkwaardig stukje grond binnen Neerland's grensgebied ligt. En sedert enkele jaren komen allen, die in ons land ernstig de plant-, dier- of delfstofkunde bestudeeren naar Winterswijk, om er kennis op te doen en schoonheid te genieten. In de eerste plaats misschien wel op het gebied der geologie. Reeds in het midden der vorige eeuw heeft de nestor der Nederl. geologen, Staring, den bodem van Winterswijk bestudeerd. In 1853 heeft men ook al nut pogen te trekken van een kalkgesteente, dat bij Scholte Willink in de buurtschap Ratum aan de oppervlakte ligt. Ongeveer in denzelfden tijd is er op het landgoed Buskers een boring uitgevoerd tot 116 M. diepte.

De Duitsche ondernemer Koppel Simons boorde in 1873—74 bij Hesselink in Ratum tot 380 M. Enkele andere pogingen tot onderzoek en gewin gaan we met stilzwijgen voorbij. In 1902 werd door den Duitschen geoloog G. Müller de kennis van Winterswijk's ondergrond belangrijk uitgebreid. Daarna volgt het stelselmatig onderzoek van Rijkswege met de diepboringen bij Plantengaarde in Kotten en in Ratum, benevens verscheiden verkenningboringen. Al spoedig bleek, dat er schatten aan steenzout en steenkolen in Winterswijk's ondergrond verborgen liggen. Maar de boringen in Corle vielen veel gunstiger uit dan die te Kotten en Ratum. Daar liggen zout en steenkool op ontginbare diepte. En nu opens ook nog die aardolie!

Wie heeft dat kunnen vermoeden? Wat zal de toekomst brengen?

Er openen zich aanlokkelijke perspectieven met vage horizons. Zal 't in Corle gaan zooals het in Amerika gegaan is? In 1859 werd daar de eerste bron ontdekt door den landbouwer G. L. Drake bij Titusville in Pensylvanië. En men kent de geschiedenis. Men weet, hoe er reusachtige steden als uit den grond oprezen, men weet, hoe het goud naar de bronnen toestroomde. — Later vond men ook petroleum te Ohio, in Californië en Canada. De bronnen van Bakoe in Rusland werden in 1865 ontdekt. Ook in onze Oost-Indische bezittingen, Sumatra, Java en Borneo, in Engelsch-Indië en in Japan vindt men aardolie. Voorts in Galicië, Roemenië en een weinig op de Lunenburgerheide van Hannover. — De ruwe aardolie wordt in raffinaderijen tot verschillende producten verwerkt, hoofdzakelijk door destillatie.

De boortoren te Corle.

Met het doel naar steenkool en steenzout te zoeken, ving de Rijks Geologische dienst hier in 1907 zijn werk aan. Inderdaad vond men groote hoeveelheden zout en rijke steenkoollagen; in het najaar van 1923 kreeg men aanwijzingen, dat er zich in den grond ook olie kon bevinden.

Waar vooral in den jongsten tijd gebleken is welk een begeerenswaardig artikel de aardolie voor de samenleving is geworden, spreekt het vanzelf, dat Corle zich thans in een ongekende belangstelling mag verheugen.

De boortoren, met zijn mijnwerkersattributen op den top, stond daar reeds geruimen tijd tusschen het landschap van akkervelden, hei en dennen, aan den zoom van het Korenburgerveen. Men was al aan zijn gestalte gewend geworden. Men hoorde zijn gebruk en gebonk soms dagen en weken achtereen, afgewisseld met een gonzend geknars en geboor door de harde gesteenten, honderden meters diep, steeds dieper in het ingewand der aarde. Van de ontzaglijke diepte, waarop geboord wordt, krijgt men pas eenig besef, als de boorkernen opgehaald worden. Men ziet dan de eene lange buis na de andere uit het boorgat komen, al meer, al meer en moet er zich over verbazen. Bedenkt men, dat de Dom van Utrecht 110 meter is en dat de diepte der boring meer dan 10 x zoo groot is, dan kan men eenig-

zins begrijpen, dat een diepboring niet weinig kennis en bekwaamheid vergt van de ondernemers.

Het gerucht gaat, dat reeds de nieuwe stad, die door het binnenste der aarde gevoed moet worden, is geprojecteerd met haar kerken, stations, arbeiderswijken, enz., enz., enz. Laat het slechts een gerucht zijn, — de stad is dan toch stellig in gedachten reeds geprojecteerd. En de vogeltjes, die zoo vele eeuwen van geslacht tot geslacht in de rietlanden en de wilgenboschjes van het Korenburgerveen hun nestjes bouwden — ze mogen een goed heenkomen zoeken. En de menschen, die in Corle wonen en werken, — een beetje eenzaam en vergeten, ver van 't gewoel der steden, — wie weet, wat ze nog beleven zullen!

Een kille Februariwind zong droevig door de kruinen der denneboomen. Verder de stilte, een geheimzinnige, haast beangstigende stilte. De boortoren hief zijn stompen kop hoog in de lucht en overschouwde de gansche landstreek: bosschen, akkers, weiden.

De eerste aardolie in Nederland.

Een kijkje in den boortoren, tijdens het uitstromen van de eerste tien liter olie, die in het waschblik op den voorgrond werd opgevangen. Geheel links Dr. P. Tesch, directeur van den Rijks Geologischen Dienst.

Van Corle begint de victorie!

Nederland raakt in de olie,
Duitennood maakt vindingrijk,
Ziet de oliebronnen vloeien
In de buurt van Winterswijk!
Hier zijn schatten in den bodem,
Holland, breng ze aan den man,
Toon, dat welbegrepen doorzicht
Moedig concurreeren kan!

In een zeer prozaïsch wasblik
Ving men 't eerste kost'lijk vocht,
Waar men vele, vele jaren
Ploeterend naar had gezocht.
Hulde aan de taale werkers
Van het Achterhoekreche kamp,
Dit is meer dan redeneeren,
Dit brengt olie in de lamp!

Nu de handen uit de mouwen
En de zaak geëxploiteerd,
Wellicht loopt de Staatsmachine
Dan wat beter, meer gesmeerd!
Niet lang wikken, niet lang wegen,
Oliedomheid schaadt hier 't meest,
Dapper deze kans benutten
Zonder een Jan Saliegeest!

Laat je boormachines wroeten,
Scherp je kundig, wakend oog,
Laat je stoommachines puffen,
Bouw je torens, sterk en hoog!
Hier is heel veel weer te vinden,
Wat aan schuld verloren ging,
Stort je olie op de golven
Van de Staatsbezuiniging!!

Nederland raakt in de olie
Als het op 'n tellen past
En 't ondoet zich heel natuurlijk,
Gladjes van 'n schuldenlast!

Echter, voor we gaan beginnen,
Holland, vrees die eene kwaal,
Spaar ons brave kikkerlandje
Voor een oliemijn-schandaal!!!

Februari 1924.

KROES.

steenkool, steenzout en aardolie is verkregen. Bij het boren naar steenkool en steenzout werden reeds aanwijzingen verkregen, dat er zich ook olie in den bodem bevond; aanwijzingen, welke de bodemlagen opleverden — van oliesporen boven den grond was geen sprake. Reeds waren de werkzaamheden voor de boring naar steenkool en steenzout nagenoeg beëindigd, toen alsnog positieve resultaten met aardoliewinning bereikt werden.

Te Winterswijk begon de Rijks Geologische Dienst zijn werkzaamheden in 1907 in

Een kijkje in den boortoren.

Door deze openstaande deur van den boortoren ziet men hier het boorgat, waaruit Zaterdag de eerste aardolie, circa 60 Liter, vloeide. Maandag werd nog ongeveer 150 Liter gewonnen. Rechts op de foto Dr. Th. Reinhold van den Rijks Geologischen dienst, die een werkzaam aandeel in de ontdekking heeft gehad.

poelen en plassen, en de verspreide boerderijen. Hij stond daar als een eenvoudig monument van menscheijk weten en kunnen. — Hij heeft de stad der toekomst opgevoerd. — En eens — hetzij vroeg of laat — zal ze er zijn, een groote stad, een nieuwe, moderne stad. En met haar zullen komen arbeid en brood voor duizenden menschen.

G. J. M.

Het oordeel van Dr. P. Tesch over de belangrijkheid van 't feit.

Dr. P. Tesch, de directeur van den Rijks Geologischen Dienst, die met de leiding van de proefboring belast was, verklaarde in een gesprek met een „Tel."-redacteur het volgende:

We staan hier — zeide dr. Tesch — voor een van staatswege gedane vondst van de hoogste waarde, welke zeer verstrekkende gevolgen kan hebben.

Er openen zich perspectieven van groote betekenis. Natuurlijk valt hierbij een zeker voorbehoud te maken, want zekerheid bestaat vanzelf niet. Doch ongetwijfeld staat het vast, dat we hier met een belangrijke gebeurtenis in ons land te doen hebben.

Gelijk gezegd, de vondst heeft van staatswege plaats gehad en het vindingsrecht komt dan ook den staat toe.

Het merkwaardige feit doet zich voor — en het geval is, voor zoover dr. Tesch weet, eenig op de wereld — dat uit één boorgat

hoofdzak met het doel naar steenkool en steenzout te zoeken. Met groote onderbrekingen duurde het werk tot nu toe voort, gedurende den geheelen oorlog lag het b.v. stil en eerst in 1920 werd het met kracht her-begonnen en het was in het vorig najaar, dat dr. Tesch den minister voor het eerst mededeelde, dat hij goede gronden had om aan te nemen, dat zich daar in den Corleschen bodem ook olie bevond...

Steenzout (voor huishoudelijk gebruik en voor conserveeringsdoeleinden) is er in onuitputtelijke hoeveelheden te vinden en er liggen eveneens rijke lagen steenkool. En thans de aardolie!

Geen dezer bodemproducten is daar ter plaatse nog ontgonnen, in tegenstelling bijvoorbeeld met Boekelo, waar een semi-staatsbedrijf de werkzaamheden ter hand heeft genomen. Olie bevindt zich daar evenwel niet. Aan den staat is thans de taak de bodemrijdommen van Corle productief te maken: volgens de Mijwet komt de staat de eigendom toe van hetgeen zich in den bodem bevindt. Wat nu de naaste toekomst betreft is het zaak — aldus dr. Tesch — noch voorbarige conclusies te trekken noch verwachtingen neer te drukken, men wachte nuchter af wat de verdere onderzoekingen zullen opleveren! Zaterdag is voor het eerst gelukt eenige honderden liters olie te winnen en het naudere onderzoek zal nog eenigen tijd vorderen. Van nieuwe boringen is voor-

